

# DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:  
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

## Fiaink programja.

(A II. lelkészképesítő vizsgálatot tett ifjak nevében tartott beszéd).

Főtiszteletű II. Lelkészképesítő Bizottság!

Véget ért az idő, amikor hivatalosan számot kellett adnunk a theologiai tudományokban való jártasságunkról. E pillanatban azonban úgy fogjuk fel helyzetünket, hogy e legutolsó vizsgánkkal nincs befejezve sem a számonkérés, sem a továbbképzés munkája. Itt csak a további elméleti vezetés és irányzásabása fonala szakad meg.

Nem lélekzünk fel a megkönnyebbüléstől, mikor ezeken a nagyon is szükséges „akadályokon” túl vagyunk, mert még sokkal nagyobb, ijesztő nehézségek előtt állunk. Erkölcsei romlással és világnézeti ferdeségekkel párosult szociális nyomor verte sárba református népünket. Kenyér után kiáltó ezreknek kell hirdetnünk türelmet és megelégedést akkor, midőn mi türelmünket veszítjük a pusztá megélhetésért vívott tusában! Önök, Uraim! fiatal korokban az ezeregy éjszaka titkait és álmait tudták finom remegések alakjában kizengeni... mi még álmainkban is rémképeket látunk jövőnket illetőleg.

Mi, fiatalok, annyi nyomoron mentünk már keresztül, hogy regények telnének ki belőle. De éppen ez az, ami ellenállóvá tett bennünket. Ez az, amiért „kétségeskedünk ugyan, de nem esünk kétségbe”. Már mi most tudjuk, hogy mi az istenes, nyugodt élet titka: „Nem hinni, hogy azért vagyunk a világban, hogy boldogok legyünk, kedvünk teljék s jó dolgunk legyen!”

Mély tisztelettel és hálával köszönjük a Főtiszteletű II. Lelkészképesítő Bizottság jóindulatát, különösen e bizottság nagyméltóságú Elnökének irántunk tanúsított szeretetét, mely fokozója lett a mi hű ragaszkodásunknak és igazi szeretetünknek.

Hasonlóképpen szeretettel adózunk kedves Professzorainknak, akik nagy buzgalommal és lelkiismeretességgel igyekeztek szellemi tőkén-

ket gyarapítani, való helyzetünkből a cél felé juttatni. Tudományos és valláserkölcsei rákhatásukat azáltal igyekezünk visszatükröztetni, miszerint törekszünk arra, hogy a gyülekezetekben való megjelenésünk legyen kedves, mint a tavaszi napsugár; ottan való forgolódásunk olyan, mint a felhőtlen égbolt, hogy ezek eredményeként reményeink teljesülése is lehessen olyan, mint a teli hold!

Az örökkévaló Isten legyen mindig mindnyájunkkal!

Gál Lajos.

## EGYHÁZ

### Káplánkérdés.

A D. P. L. ez évi 27. számában jelent meg egy cikkem Káplánproletariátus címen, amelyre két értékes válasz érkezett. Egyik a 31., másik a 35. számban. Mind a két hozzászólás súlyos szavakkal igazolta azt, hogy ennek a kérdésnek a felvetésére szükség volt. De, ha szükség volt a felvetésére és különböző oldalokról való megvilágítására, akkor szükség van a felszínen tartására is, mindaddig, míg a kérdés tényleges gyakorlati megoldására az illetékesek részéről komoly lépés nem tétetik. De mielőtt ez az epedve várt intézkedés megtörténne, méltóztassanak megengedni, hogy ezt a tárgyat részben rendszerezem, részben kiegészítsem még olyan dolgokkal, amelyek idáig nem vetődtek felszínre.

Az eredeti cikk és az értékes kiegészítő hozzászólások alapján a káplánkérdést két részre kell osztanunk: 1. az állásnélküli és 2. az állásban lévő káplánokról való gondoskodás.

Az állásnélküli káplánok helyzetének az enyhítésére és egyáltalán az egész kérdés gyökeres és végleges megoldására vezetnénk a következő intézkedések:

1. Numerus clausus bevezetése.
2. Rostálás az egyetemen, illetőleg a tanulmányi idő alatt.
3. Rostálás (vagy mondjuk enyhébb szóval, a botránkoztatás elkerülése végett) gyöngéd

és szeretetteljes eltanácsolás a kápláni és papi vizsga közötti idő alatt azokkal a káplánokkal szemben, akik a megbocsátásnak a legnagyobb mértékét is kimerítették már s akikkel szemben nincs remény a megtérésre, vagy megkomolyodásra.

4. Állandó káplántartó helyeknek minősített s jelenleg be nem töltött káplánságok azonnali betöltése, még a konventi határozattal szemben is.

5. Teljes szolgálati idővel rendelkező nyugdíjogosult lelkipásztorok elkötelezése (ha nem kívánnak nyugdíjba menni) káplántartásra.

6. Beteges, más irányban elfoglalt (mondhatnám úgy is, hogy „lelkészi hivatást csak mellékfoglalkozásnak néző“, de nem mondom!), az új törvényeket (temetési, belmissziói törvény) végrehajtani vonakodó (vagy késlekedő) lelkipásztorok elkötelezése (szolgálati érdekből) legalább ideiglenes káplántartásra.

Nyugodt lelkiismerettel merem állítani, hogy ezeknek az intézkedéseknek a végrehajtása nem lehetetlen, de azt is, hogy ezeknek a végrehajtása egyszersmindenkorra megszünteti az állásnélküliséget. De, hogy esetleges félreértésnek elejét vegyem, legyen szabad ezeket a rövid pontokba foglalt javaslatokat megvilágítanom.

Ami a numerus clausust és a theologusok megrostálását illeti, nagy megnyugvással olvastam a Szerkesztő úr megjegyzését az első cikkem után, mert tudom, hogy az ő szava nem ígéret, hanem garancia ezen intézkedések végrehajtására. Ami a káplánok megrostálását illeti — bár végtelen örömmel töltött el a ZZZ káplánmentése — az első cikkben mondottakat annál is inkább fenntartom, mert azóta is volt alkalmam újabb szomorú példát látni. Mondanom sem kell, hogy nem az első esetben elbotlókról s bűnüket keservesen megbánókról beszélek. És ezzel kapcsolatban mélyszéges tisztelettel kérem azokat a nagytiszteletű urakat, akiknek káplánjuk van, méltóztassanak elolvasni és figyelembe venni azokat a sorokat, amelyeket a Szerkesztő úr a megjegyzésekben írt s amelyeket bizonyára az apróbetűk miatt nem méltóztattak elolvasni (idézem): „méltóztassanak bennünket minden kétséget kizárólag meggyőzni arról, hogy az ott felsorolt segédlelkészi bűnök és bűnös segédlelkészek egyszerűen — nem léteznek, vagy pedig, ha erre nem vállalkoznak, akkor méltóztassanak — ki-ki a saját kisebb-nagyobb hatáskörében — minden rajtok állót megtenni, hogy ezek és ilyenek ne létezzenek“. Ugyancsak a Szerkesztő úr ajánlja az ilyen esetben követendő eljárást is az első válasz után írt megjegyzésében: „Ezen nem érték állástól való végleges megfosztást, hanem értem azt, hogy legalább is a könnyen mozgatható segédlelkészt egy percig sem volna szabad tovább hagyni azon helyt, ahol nyilvánvalóan és köztudomás szerint botránnyosan elbotlott...“

Az 5. és 6. pontban mondottakat teljesen

indokoltá teszi az egyes gyülekezetek intenzív lelkigondozásának és a lelkipásztori munka száz százalékos elvégzésének a szükségessége. Erre különben más vonatkozásban még visszatérek.

Ami már most az állásban lévő káplánok helyzetét illeti, legelsősorban le kell szögeznünk azt a végtelenül szomorú s az egyház és a lelkészi kar jövőjére nézve nagy veszélyt magában rejtő tényt, hogy a káplánok többsége anyagi, szociális és egészségügyi szempontból egyaránt nagy nyomorúságban él. Szűk, dohos, sötét, rosszul takarított lakás napfény és levegő nélkül, röviden összefoglalva „kápláni odú“, korra antik, állapotra szájalmas bútorok s havi 30—40 P fizetés, amiből még mosatni kell, jellemzik igen sok káplán sorsát. Ne méltóztassanak a fejeket rosszalólag csóválni, mert igenis, van ilyen, több van ilyen. De ha a lakást és tartozékait, a rozsdás mosdót, füstös kályhát, istállóra való ablakokat, kirothadt padlókat egyszerűen kikapcsoljuk s ideális lakásviszonyokat vesszünk is alapul, egyedül a havi 30—40—50 pengős fizetés magában indokolja a káplánok nyomorúságát. Ne méltóztassanak félreérteni és azt mondani erre, hogy az igényeket ma mindenkinek le kell fokozni, mert bár én erre azt is felelhetném, hogy egy egyetemet végzett káplánnál nem lehet magas igényről beszélni, ha ezeket ki akarja küszöbölni, hiszen ma már egy egyszerű gyárimunkás életstandardja sokkal többet követel és kap is ennél; de nem ezt mondom rá, hanem azt, hogy vannak igények, különösen a lelkipásztoroknál, amikről lemondani óriási veszteséget jelent úgy magára a lelkészre, mint a gyülekezetre és egyetemes egyházra nézve. Nem azért keveslem én a 30—40 pengős fizetést, mert ebből nem lehet gígerli módon öltözni, nem lehet színházba, hangversenyre, moziba járni; hiszen annak a falusi káplánnak még lehetősége sincs erre. Sem nem azért, mert nem lehet belőle cigarettázni, egy-egy pohár sört meginni. Mindezek nevetséges semmiségek, amelyekről — akarattal — játszva le lehet mondani s amelyekre a mai káplánnak rá se lehet szokni. Hanem mondom azt, hogy ma a káplánnak — akiben épügy lelkipásztort lát a világ, mint a parókhús lelkészben — tisztessegesen öltözködni kell. Vallásos-estékre, ifjúsági és leányegyesületekbe jár még falun is, ahol mindenki látja a piszkos ruháját, a foltos kabátját, a rongyos cipőjét és siralmas palástját. Télkabátról sok helyen nincs is alkalom beszélni, mert az egyszerűen nincs. Már pedig társadalmi téren is meg kell állani a helyét a lelkipásztornak. Utaljak arra, hogy róm. kath. kollégáinkkal szemben mennyire háttérbe szorulunk ezen a téren? És most tessék nekem megmondani, hogy 30 P-ös fizetésből hogy lehet öltözni? Ha egy palástot akar venni az ifjú káplán, előbb 6 hónapig kell neki szolgálni és élni, de úgy ám, hogy ez alatt az idő alatt egy darab szappant, egy fogkrémet, egy zsebkendőt,

egy pár harisnyát ne vegyen, mert akkor prolon-  
gálódik 8—10 hónapra a palástra való össze-  
gyűjtése! Ugyanez az eset egy télikabáttal.  
Vagy palástról, télikabátról, ruháról mondjon  
le? És mindezek felül hány és hány darab  
fehérenemű, cipő, kalap stb. szükséges?

De ez még mind csak a kisebbik része a  
dolognak, szerintem a lényegtelenebbik, amiről  
én szerintem is a lehetőséghez mérten le lehet  
és le is kell mondani. Ennél sokkal fontosabb  
az az igény, amiről a fiatal lelkipásztornak  
semmi körülmények között nem szabad lemondani,  
mert a lemondás végzetes veszteséget je-  
lenthet: az önképzés és továbbképzés! Ennek  
pedig egyedüli útja az ujság, folyóirat és könyv.  
Könyv, amelyhez falun nem lehet másképpen  
hozzájutni, csak ha megveszem. De miből?  
30—50 P-ből ruházkozzék, fedezze apró-cseprő  
szükségeit (a kápláni vizsga díja 60 P, a  
papvizsga díja 60 P, az útiköltség stb.!) és  
még lássa el magát ezenfelül az önképzéséhez  
szükséges könyvekkel és nélkülözhetetlen segéd-  
könyvekkel? Mert, ki meri azt állítani, hogy  
lehet nélkülözni pl. a bibliai lexikont, az újszö-  
vetség magyarázatát, vagy a Ravasz, Szabó  
Imre, Muraközy, Czeglédy könyveit? És mibe  
kerülnek ezek? Erre azt méltóztatnak mondani,  
hogy ne vegye meg, várjon, míg olyan körülmé-  
nyek közé kerül, míg megerőltetés nélkül megve-  
heti. Szóval 6—8 évig ne tanuljon semmit, majd  
azután. De lesz-e kedve ezután? A gyakorlat azt  
bizonyítja, hogy aki fiatalon abbahagyja a  
tanulást, az önképzést, az jó hosszú évek, esetleg  
évtized mulva nem igen fogja elkezdni. Vagy  
azt méltóztatnak mondani, hogy bizonyosan  
meg van mindez a principálisának. Először is  
nem biztos, hogy az öreg falusi lelkipásztornak  
megvan, meg aztán ismertem én már olyan  
papot is, akinek megvolt, de abból aztán éppen  
semmit sem okult a káplán, mert hát annak se  
mindenki örül, ha a káplánja „túl okos“, meg  
a könyv az dísz és nem arra való, hogy törjék,  
gyűrjék, piszkolják. Attól meg, amit a káplán  
a theológiáról hozott — legyünk őszinték —,  
nem fog megcsömörölni a legrosszabb szellemi  
étvágyú falusi gyülekezet sem. Nem vád akar  
ez lenni, csak közismert ténynek objektív meg-  
állapítása. És én ezen nem is csodálkozom. Tes-  
sék megnézni, minden pályán csak akkor kez-  
dődik az igazi tanulás, amikor az ember az életbe  
kikerül. Nos, ki az, aki azt meri mondani, hogy  
erről az igényéről és ambíciójáról mondjon le a  
fiatal káplán? Ma, amikor még jól képzett és  
fölvértezett lelkipásztor gyülekezetéből is egyre  
hullanak a hívek részben a szekták, részben,  
ami még szomorúbb, a vörös Rém ölébe? Ki  
az, aki azt meri mondani a fiatal káplánnak:  
ne nyujtsd kezéd az egyetlen fegyver, a teljes fel-  
készültség után, hanem várjál. Várjál, míg  
megváltoznak a viszonyok, míg elhalásznak  
tőled minden lelket, míg egyedül maradsz s  
majd akkor lépj ki odűből, vedd fel rongyos  
ruhád, tépett palástodat, ócska Bibliádat s —

temesd el az egyházadat. Vannak igények,  
amelyeket redukálni kell is, lehet is, de a lelki-  
pásztori munkára való felkészülés legfontosabb  
eszközeiről nem lehet és nem szabad lemondani.  
Vagy komolyan méltóztatnak hinni, hogy  
30—40 pengőből ruházkodni is és ezeket az  
igényeket kielégíteni is lehet? Akkor tesztek  
hozzá még egyet. Az a 30—40 pengős fizetéssel  
rendelkező káplán beteg lesz. Szüksége van  
orvosra és gyógyszerre, esetleg hónapokon át,  
esetleg egy évben többször! Nem arról akarok  
beszélni, hogy a mosogatólányról, a cselédről,  
a kocsisról, a kereskedő- vagy iparostanoncra  
történik ilyenkor gondoskodás — csak rólunk  
nem; nem arról, hogy ilyen esetben még az  
állását is elveszítheti az ember s amikor leg-  
inkább volna pénzre szüksége, akkor marad  
fizetés nélkül, hanem arról akarok beszélni, hogy  
a 30—40 pengőből még erre is futja? Vagy egy  
nagyon gyakori és kézenfekvő dolog: elromlik  
a foga, ki kell húzatni s újat tétetni. De egy  
új fog testvérek közt is belekerül 20 pengőbe.  
Még erre is futja? De ne folytassuk tovább.  
Csak még annyit, hogy ilyen szociális körülmé-  
nyek között élni s még szociális munkát végezni  
nem könnyű dolog.

Tudom, hogy nagyon súlyos szavak azok,  
amiket leírtam, de ne ezen méltóztassanak meg-  
döbbenni, hanem azon, hogy ezzel szemben van  
ugyanolyan képesítéssel (vagy rosszabbal) meg-  
választott lelkipásztor, aki ugyanazt a lelki-  
pásztori munkát végzi (de néha talán még keve-  
sebbet) havi 4—6—800 P-ért! Ne méltóztassa-  
nak gondolni, nem akarom én ezeket a fizetése-  
ket még gondolatban sem megnyírbálni, hiszen  
én azt tartom, hogy méltó a munkás a bérére  
s tudom, vallom, hogy minden lelkipásztornak  
olyan anyagi körülmények között kellene élni,  
hogy a gond se anyagilag, se lelkileg ne hábor-  
gassa, csak arra akarok rámutatni, hogy 30—40  
pengő fizetés szerénytelenség nélkül is kevésnek  
mondható. És ezt lelkipásztorok állapítják meg.  
Micsoda szánalmas lebeecsülése a lelkipásztori  
munkának az, amikor maga a lelkész nem a  
maga, hanem a kollegája által végzett, de  
ugyanazt a lelkipásztori munkát 30—40 pengőre  
értékeli?!

Egyelőre csak ennyit. A megoldásról és  
módozatairól később beszéljünk.

**Kiss Gyula.**

A cikknek több pontját erősen meg lehet  
kérdőjelezni, de egészben véve annyi reális éles-  
látást mutat és annyi fájó igazságot mond, hogy  
szívesen közöljük és várjuk a hozzászólásokat,  
valamint a megígért folytatását.

*Szerkesztő.*

**Te, noha szegény és nyavalyás vagy, mégis  
neked kell a gazdagok és erősek mulasztását  
pótolnod.**

## Vallásváltatások Magyarországon 1817—1846-ig.

### A bécsi Staatsrathoz beküldött jelentések alapján.

(Folytatás).

#### VI. Egyházmegyéenkénti vallásváltatások.

Röviden megemlékezünk egyházmegyéenként is a vallásváltatásokról.

A tárgyalt korban a l. sz. róm. katolikusok az ország minden részében laktak, legtisztábban a horvát megyékben. Legnagyobb részük a két dunai kerületre esett.

A protestánsok a horvát megyéket, a magyar tengerpartot, a horvát végvidéket és Pozsega vármegyét kivéve, mindenütt laktak, azonban az evangélikusok 12 megyében és három kerületben (Máramaros, Ugocsa, Bereg, Ung, Közép-Szolnok, Kraszna, Zaránd, Krassó, Verőce, Szerém, Esztergom, Torna, Kővár, Jász- és Kun kerületek és a Hajdúvárosok), a reformátusok pedig kilenc megyében és két kerületben (Szepes, Sáros, Zólyom, Árva, Liptó, Túróc, Trencsén, Moson, Sopron, Szepesi városok, Szerémi végvidék) elenyésző csekély számmal fordultak elő, viszont 13 megyében és két kerületben (Ugocsa, Szatmár, Szabolcs, Bihar, Békés, Zaránd, Közép-Szolnok, Kraszna, Bereg, Torna, Gömör, Borsod, Túróc, Hajdúvárosok, Kővár vidéke) a két protestáns egyház híveinek száma felülmúlja a róm. katolikusokét.<sup>21</sup>

Legkisebb mennyiségben a három horvát dioecesis: Diakovár, Zágráb, Zeng és a szentmártoni (Pannonhalma) apátság területén fordultak elő protestánsok az ország összes egyházmegyéi közül. Itt találkozunk a legkisebb vallásváltatási mozgalmassággal. E négy kerületben alig haladja túl a róm. katolikusá áttérők összege a hétszázat (714), azonban a protestánsok is csak 30 lelket nyertek. Ebből is huszonhatot az utolsó háromévben. A pannonhalmi apátság területén egyetlen protestánsá térés sem fordult elő. A róm. kath. egyház nyeresége mindenütt nagyobb, mint a protestánsoké, csupán az 1846. évben a zágrábi és zengi megyékben múlják felül ezek amazokat.

A Dunántúl a protestánsok kisebbségben éltek és a horvát megyékben elért eredményekhez hasonlóan, itt is nagyon kevés betérővel szerepelnek. A székesfehérvári püspökségben 33-szoros, a szombathelyiben harmincszoros nyereséget ért el a róm. kath. egyház a reformátusokkal és az evangélikusokkal szemben. A harminc év alatt a protestánsok 174 betérőjével szemben a róm. egyház 3625 betérőt mondhatott magáénak. Az utolsó három évben, jóllehet amazoknál a betérők száma, a kedvező törvény ellenére sem haladta meg sehol a kitérőkét, azonban ezen időszak alatt 92 lélekkel gyarapodtak, míg az első 27 év alatt csupán 82-vel. Már ez is nagy eredmény, mert ha az

<sup>21</sup> Fényes i. m. 91. lap.

egész harminc év alatt olyan mértékű lett volna a protestánsá áttérés, mint az utolsó három évben, úgy 746 betérővel többet nyerhetett volna ez egyház, mint amennyit különben elért. A legnagyobb mozgalmasság a veszprémi dioecesisben volt, ahol 70 protestánsá, 1599 róm. katolikusá térővel találkozunk. A legkisebb a győriben 20 és 205 vallásváltatóval.

A dunántúli és horvátországi kismértékű nyereségeire a református és evangélikus egyházaknak rávilágít az a körülmény is, hogy a Staatsrat áttérési ügyekkel foglalkozó aktái között csak elvétve találunk olyanokat, melyekben a Dunántúl, vagy Horvátországban lakó személyek kérték volna a protestáns vallás szabad gyakorlatát.

Lényeges változást mutatnak a Duna—Tisza közén és a Tiszától keletre fekvő egyházmegyék kimutatásai a fentebb említettekhez képest. Elsősorban is azzal, hogy itt ugyan a róm. katolikus egyház betérőinek száma még egyszer annyi (7585), azonban a protestánsá letteknek száma négy és félszer annyi, mint a dunántúli megyéknél (782). E részben a legnagyobb szorzószám (amennyiszer több volt a róm. katolikus egyház nyeresége, mint vesztesége) nem 33, mint ott, hanem 18·2. A csanádi püspökség területén érte el ezen eredményt az uralkodó egyház, míg másutt mindenütt kénytelen volt szerényebb arányokkal is megelégedni. Így pl. Vácon 966 betérővel, 130 kitérővel szemben, ami 7·38-szoros aránynak felel meg.

vitéz Marton József.

(Folyt. köv.)

## HALOTTAINK

**Govrik Miklósné** szül. Konrád Mária debreceni nyug. református tanítónő október 3-án 60 éves korában hirtelen meghalt. Govrik Miklósné majdnem 40 évig tanított a debreceni iskolában, ahonnan a múlt iskolai év végén ment nyugalomba. Áldás emlékére!

## KÜLÖNFÉLÉK

**A lapok terjedelmének korlátozása** tárgyában kiadott miniszteri rendelet értelmében kénytelenek voltunk lapunk oldalszámát csökkenteni, miért is i. t. olvasóink szives elnézését kérjük.

**A tiszántúli református egyházkerület I. és II. lelkészképesítő vizsgálatait** október hó 6., 7., 8., 9. és 10. napjain tartották meg D. Dr. Baltazar Dezső püspök elnöklete alatt. Az I. lelkészképesítő vizsgálatra jelentkezett: Barkász Aladár, Együd János, Fábíán Imre, Fülöp Emilia, Horváth Árpád, Horváth Zoltán, Hetey Sándor, Kiss Antal Jenő, Kiss Sándor, Kovács Olga, Kulcsár Dezső, Lutár Emil, Nagy József, Szabó Béla, Szabó Pál, Szilágyi Imre, Tassy János,

F. Tóth Sándor és három javító. Sikeres vizsgálatot tett 20, ezek közül jeles: 4, jó: 6, elégséges: 10. A II. lelkeszi vizsgálatra jelentkezett 17 segédlelkész: Bíró Sándor, dr. Dezső László, Dékán Elek, Dóczi Antal, Farkas Ignác, Fehér Imre, Gál Lajos, Jakab Zsigmond, Lányi Pál, Papp Gábor, Pál Dezső, Szabó Géza, Szabó Imre, Szabó József, Szabó Sándor, Szabó Tibor, Tóth Lajos. A vizsgálatot egy kivételével mindannyian sikeresen letették és pedig 3 jeles, 5 jó és 8 elégséges eredménnyel. Egy javító hasonlóképen.

**Állásnélküli segédlelkészek,** tanító- és tanárnők, ha hajlandók az Országos Református Szeretetszövetség agitációs munkájában részt venni s vidéki taggyűjtő körútra vállalkozni, levélben jelentkezzenek Kiss Ferenc ügyvezető igazgatónál Debrecen, Kálvin tér 5. Illetékes lelkeszi vagy esperesi ajánlólevél csatolandó.

**Gyülekezeti élet Vásárosnaményban.** Az Orsz. Református Szeretetszövetség fiókja a gyülekezet tagjainak nagy lelkesedése mellett megalakult Vásárosnaményban, ahol a megalakulást Kelemen Gyula helybeli lelképásztor, a Szövetség beregi körzeti vezetője készítette elő. Folyó hó 11-én, vasárnap este 6 órakor az egész templomot megtöltötte, mintegy 6—700 főnyi közönség előtt ismertette a Szeretetszövetség célját, hivatását dr. Kiss Ferenc egyetemi tanár, a Szövetség országos ügyvezető igazgatója. A magával ragadó, nagyhatású beszéd után az állami iskola termében tartatott meg az alakuló gyűlés. A helyi fiók vezető tisztségeit a gyülekezet leglelkesebb tagjai vállalták. Elnök: dr. Janka Sándor kir. közjegyző, ügyvezető elnök dr. Egry Károly szolgabíró, titkár dr. Bolla Pál járásbírói joggyakornok, pénztárnok Nagy Menyhért takarékpénztári pénztáros, a taggyűjtés és pénzbeszedés fárasztó munkáját pedig a Református Nőegylet tagjai vállalták magukra. Minden jel arra mutat, hogy a vásárosnaményi gyülekezet megértette az idők jelét s a krisztusi szolgálat terén szép, jelentős eredményeket fog felmutatni. Hála és köszönet illeti dr. Kiss Ferencet, a szegények és árvák melegszívű atyját, ki pihenő óráit is felhasználta arra, hogy új és lelkes sereget hódítson magasztos célok szolgálatára. A vasárnapi iskola szept. 20-án kezdte meg az új munkaévet 12 csoportban 180 növendékkel. Új csoportvezető lett Gáll Jánosné, az áll. isk. igazgatójának felesége. A vásárosnaményi Leányegylet október hó 14-én alakult meg, amikor az este 6 órakor kezdődött istentiszteleten a Keresztyén Leányegyletek Nemzeti Szövetségének titkára: Rózsa Ibolya úrhölgy tartott szép és tartalmas propaganda előadást megértő, nagyszámú közönség előtt. A Leányegylet vezetője: Vajas Klára polgári iskolai tanárnő lett. A Református Nőegylet október hó 25-én tartja 1931—32. évi első szeretetvendégségét. Az egylet dr. Tomcsányi Vilmos Pálné fővédnöksége alatt működik, ki az elmúlt héten is 70 darab alsó és

felső ruhaneműt ajándékozott kiosztás céljára. A református templomban október és december hó folyamán a rendes reggeli istentiszteleteken kívül minden este 6 órakor esti istentisztelet is tartatik s ezeken az esti összejöveteleken átlag 300—400 egyháztág vesz részt. Szerdán vallásos-estély.

**A beregi református egyházmegye** rendes őszi közgyűlését november hó 20-án tartja Vásárosnaményban. Ez alkalommal történik meg az új esperes ünnepélyes beiktatása is.

**Megindultak az érdeklődések a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének bécsi tanulmányútja** iránt. Jelentkezési határidő október 20-ig, 10 P beküldésével és a magyar útlevelel. Résztvételi díj 38 P. Október 30—november 3. között a legalkalmasabb időpont a régi császárváros megtekintésére. Különösen nagy az érdeklődés iskolák részéről, ahonnan csoportos jelentkezéseket is elfogadunk (IV., Múzeum-körút 37., II.).

**Dr. Raffay Sándor jubileuma.** Az evangélikus egyház meleg ünneplésben részesítette dr. Raffay Sándor püspököt abból az alkalomból, hogy most töltötte be lelkeszi szolgálatának negyvenedik esztendejét. A kiváló tudóst, író, bibliafordítót és egyházkormányzót tisztelettel és szeretettel üdvözljük ez alkalommal s Isten gazdag áldását kérjük élete további idejére is.

**Az ifjúsági vezetők lapja, az „Ébresztő”,** mely a bibliás ifjúsági munka egyetlen ilyenirányú organuma, október 1-ére megjelent és az eddigi 5 pengőről 4 pengőre szállította le az előfizetési díját. A lap tartalma is bizonyos változásokon ment keresztül, sőt megdővült egy litografált melléklettel is. Minden szám közöl hétről-hétre kidolgozott összejövetelel programot, valamint szórakoztató összejövetelekre anyagot; továbbá párbeszédet, jelene-tekét minden második számban, azonkívül értékes módszert, elvi, lélektani cikkeket, végül szemlét ad a magyar és külföldi ifjúsági munkák felett. A lap megrendelhető e címen: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, Horánszky-uca 26. sz.

**TARTALOM:** Gál Lajos: Fiaink programja. — Egyház: Kiss Gyula: Káplánkérdés. — vitéz Marton József: Vallásváltoztatások Magyarországon 1818-tól 1846-ig. — Halottaink. — Különfélék. — Pályázat.

#### Pályázat.

A biharnagybajomi egyház nyolc tanerős iskolájához, a VI. *nőtanítói* állásra pályázatot hirdet. Javadalom törvényszerű, lakásbérrel. Kötelesség: a reabizandó osztály vagy osztályok vezetése, női kézimunka tanítása, belmissziói munkában segédkezés. Pályázhatnak okleveles tanítónők. B) listások, hasonló képesséssel rendelkezők mellett, előnyben. Pályázati határidő október hó 25 esti 6 óra. Állás azonnal elfoglalandó.

**Presbiterium.**

**Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.**

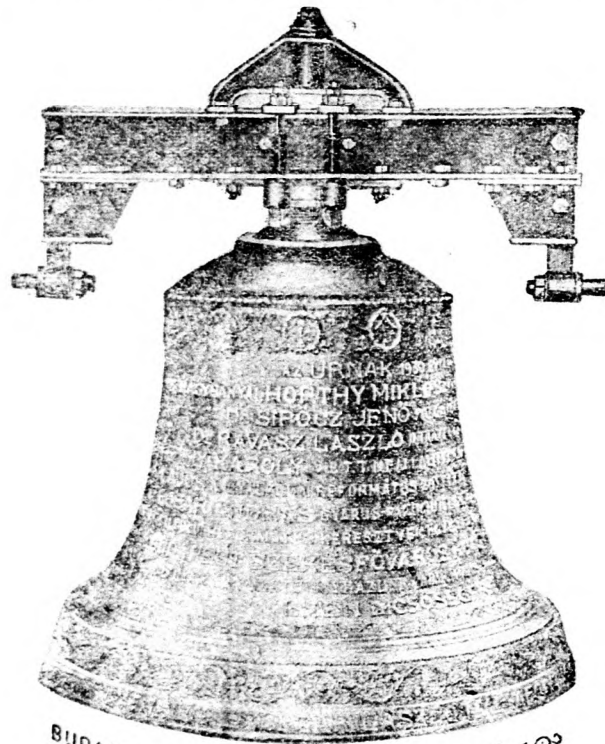
**Magyarország aranykoszorús mestere**

## Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-  
relés és haranglábgyár

**BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.**

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.



BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE  
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR  
AVATOTT FEL.

**Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél**

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.**

### SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése  
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.  
Magyar gyártmányú zománc-edények,  
zsír-bödönők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.  
Telefon 6. és 15-48.

## Fali olvasótáblák, mozgatható betűk, szemléltető képek.

Ligárt M.: Fali olvasótáblák az ABC-hez, a  
7 darab lap . . . . . 3.—  
a 7 darab vászonra felhúzva, akasztóval  
ellátva . . . . . 38.—

### Vezérkönyvek.

Ligárt M.: Útmutató az Ábécéhez . . . . . 3-20  
Bodor D.: Tanácsadó az Ábécéhez . . . . . 3-60  
Ligárt M.: Beszéd- és értelemgyakorlatok  
vezérkönyve, I—IV. o. . . . . 9-60  
Ligárt M.: Magyar nyelvi vezérkönyv, II—VI. 10-40  
Ligárt M.: Számtani vezérkönyv, I—VI. o. 10-40  
Somorjai L.: Tornatanítási vezérkönyv, I—VI. 5-50  
Szele M.: Vezérkönyv a vallástanításhoz . . 2-80

### Népiskolai egységes vezérkönyvek.

Szerkesztik: Quint József és Körösi Henrik.

Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti  
fejlődése. Quint József előszavával . . . 3—  
Fodor Ferenc: A magyar elemi népiskolai föld-  
rajzi oktatás . . . . . 4—  
Quint—Stelly—Stolmár: A természeti és gazda-  
dasági ismeretek tanítása a III—IV. osztá-  
lyban . . . . . 6-40  
Quint—Drozdy: A beszéd- és értelemgyakorla-  
tok tanítása az I. osztályban . . . . . 9-20  
Háros—Körösi: A magyar fogalmazás vezér-  
könyve . . . . . 4-40  
Quint—Drozda: A beszéd- és értelemgyakorla-  
tok tanítása a II. osztály számára . . 10—  
Berwaldszky—Tsheik: A rajzoktatás vezér-  
könyve. Sajtó alá rendezte: Luttor Ignác 16—  
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és  
értelemgyakorlatokhoz . . . . . 4—  
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a helyesírás  
és magyar nyelvtan tanításához . . . 3-60  
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a természet-  
rajz, gazdaságtan és háztartástan tanítá-  
sához . . . . . 2-80  
Bíró K. L.: Gyakorlati példatár a fogalmazás  
tanításához, II., III., IV. és V—VI. oszt.  
együtt, osztályonként, á . . . . . 1-20  
Vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv  
és utasítás, 1929. évi kiadás. (A református  
Egyetemes Konvent kiadványa) . . . . 1-20  
Straub—Vadász: A számolás és mérés tanítá-  
sának vezérkönyve . . . . . 4-80  
Móczár M.: Vezérkönyv a természetrajz, gaz-  
daságtan és háztartástan tanításához,  
III—IV. oszt. számára . . . . . 3—

## „MÉLIUSZ“

könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József út 26.